

RUDAR

••• Glasilo slovenskih rudarjev •••

Izhaja trikrat na mesec in sicer vsak prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu, z datumom naslednjega dne. Naročnina znaša za celo leto 4 krono, za pol leta 2 kroni in za četrt leta 1 krono. Posamezne številke po 10 vinarjev. Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati po dogovoru. Uredništvo in upravnništvo lista je v Zagorju ob Savi.

Značilni pojavi.

Najznačilnejši pojav poslednjih let je poostrenje razrednih nasprotij. Vsak teden prinaša s seboj nove dogodke, ki pričajo o tem. Poostrenje razrednih nasprotij se prikazuje v močnem maršu proletarijata v nemškem cesarstvu, ki je v silnih manifestacijah protestiral proti politiki, ki je stavljal na kocko blagostanje nemškega naroda kri njegovih sinov, da bi si nekoliko velekapitalistov tam nekje preko oceana osvojilo nova področja izrabljanja. O tem priča ostanek angleškega delavskega razreda, ki je hotel z veličanstvenim štrajkom obvladati vladajoči razred. O tem nam svedočijo revolte proti draginji na Francoskem, kjer so se delavske žene v obupu borile proti oderuštvi raznih mešetarjev. Pa tudi borba v avstro-ogrski monarhiji, borba proti podraževanju življenjskih potrebščin in proti stanovanjskemu oderuštvi je ena faza v tem zgodovinskem procesu poostrenja razrednih nasprotij.

Na eni strani stoji veleposestvo in velekapital. Oni so lastniki proizvodnih sredstev. Oni so pravi gospodarji države. Oni zapovedujejo vladam. Njihovemu diktatu se pokorava grof Khuen njihovo zapoved sluša baron Gautsch. Oni so diktirali carinske tarife, nagodbe, trgovinske pogodbe veterinarske zakone vse ono po čemur pada naš trg v njihovo oblast. Zavarovani s carino so osnovali kartele, ki diktirajo cene trgovcem in konsumentom. Tem razredom donaša draginja koristi.

Njim nasproti stoji delavski razred. Sam brez zaveznika je započel avstrijski proletarijat boj proti draginji razredni boj proti velikim posestnikom zemlje in kartelskim velikašem. Sam je stal l. 1905. v boju proti carinskemu tarifu, ki je bil sklenjen navzlic protestom delavskih shodov proti glasovom delavskih zastopnikov, vse na zapoved vladajočega razreda. Delavci so bili osamljeni tudi še tedaj, ko so se začele že pokazivati posledice carinskega tarifa, ko so cene leto za letom rasle in ko so se ljudske mase povsod že pritoževale nad draginjo. Osamljeni so bili socialistični poslanci pri Schrammel Rennerjevih predlogih leta 1907., pri Hanushevem prešlega leta 1909. in pri Reumann-Davidovih leta 1910.

Ali med veleposestvom in velikim kapitalom na eni in delavskim razredom na drugi strani žive tudi še drugi razredi. Tu živi srednje in malo meščanstvo in mali podjetniki, trgovci in obrtniki, uradniki in nameščenci, mali kmetje in najemniki. Vsi ti ljudje so ali posestniki ali pa na posestnike vezani, z močnimi socialnimi vezmi. Vse njih ločijo faktična ali navidezna nasprotja interesov in nazorov od širokih mas tistih, ki ne posedujejo ničesar. Zato so vsi ti stali tudi ob strani, ko so delavci započeli boj proti draginji in njenim provzročiteljem, zemljiščnim posestnikom in kapitalistom. Njihovi zastopniki v parlamentu so bili tisti, ki so glasovali za carinski tarif in ki so glasovali proti predlogom socialističnih poslancev v zadevi draginje. Ali kmalu so tudi ti sloji občutili posledice draginje na svojem lastnem telesu. Mali posestnik se je začel bati, da bodo delavci od njega zahtevali boljšo plačo, ako jim bodo veliki posestniki in kartelski magnatje podraževali vsak grizljaj mesa na njihovi mizi, vsaki kvadratni meter zračnega prostora v njihovem stanovanju. Uradnik je uvidel, da naraščanje cen izpreminja vrednost vsaki kroni, ki jo na dan izplačila prinese domu. Trгоvec je lahko

opazil, da se manjša krog in kupna moč njegovih odjemalcev, ker morajo ljudske mase za življenjske potrebščine potrošiti tudi zadnji vinar, ki jim ga pušča še pohlep hišnih posestnikov. Pa tudi mali kmet sam, kateremu je politika agrarcev obetala zlate gradove, je moral priti do spoznanja, da grozi naraščanje cen zemlji in zemljišču, mrvi in kurivu pogoltniti celo njegovo gospodarstvo. Tako je polagoma tudi v teh slojih nastalo uporno razpoloženje proti plodovom veleagrarne in velekapitalistične gospodarske politike. Tudi ti sloji so začeli sedaj naganjati svoje stranke, svoje časopisje in svoje zastopnike v boj proti draginji. Ravnoisti krščanski socialci, ravnoisti nemški nacionalci, ki so do sedaj s psovkami na „socialnodemokratsko demagogijo proti draginji“ opravljali posle veleposestnikov in kartelskih velikašev, ravnoiste stranke se delajo danes odlične nasprotnice draginje. Njihovo časopisje prepisuje stare socialistične članke njihovi govorniki se poslužujejo starih delavskih argumentov, njihovi poslanci in mestni zastopniki zastopajo danes z ognjeno energijo ono, kar so še včeraj napadali, obrekovali in pobijali. „Tempora mutantur“ ... nehote se človek spomni te prislovice. Da, da, časi se izpreminjajo in z njimi se bo, o tem smo lahko prepričani, še temeljito izpremenila tudi kameleonska politika slovenskih klerikalcev.

Vsekakor, vsa ta gospoda se ne uči lahko. Le polagoma se dviga spoznanje, a še počasneje se poraja odločnost volje v njihovih glavah. Ti ljudje si še zmiraj domišljujejo, da zamore hinavsko-sladki izraz njihovih obrazov prevarati ljudske mase na njihovem ostanku. Ta gospoda še zmiraj ne pojmuje, kako postaja vprašanje ljudske prehrane bolj in bolj vprašanje cele naše politike. Ali morali so se v poslednjih letih mnogo tega naučiti, pa se bodo morali naučiti tudi še več. Gospoda bo primorana pokazati svojo pravo barvo: pokazati, so-li še nadalje pripravljeni opravljati posle veleposestva in velekapitala iz slepe mržnje napram delavcu in iz suženjske podločnosti napram onim, ki so na vladi, ali pa pokazati, da so se končno odločili do resnega koraka, ki zamore edino še prinesiti pomoči, ki zamore edino prisiliti vlado do izpolnjevanja njenih dolžnosti, da so se ojunali do edino pravih korakov: Ne proračuna, ne rekruta, niti enega človeka in ne beliča, dokler se izdatno ne pomaga bednemu ljudstvu!

Rudarski shod v Zagorju.

Naš nedeljski društveni shod je bil nad vse dobro obiskan. Na shodu sta govorila sodruga Mrak in Čobal. Prvi je v obširnem govoru bičal brezprimerno brezbriznost slovenskih rudarjev, ki so sicer izmed vseh kategorij delavcev najslabše plačani, ki so pa vendar tako malomarni, da se po vsej sili nočejo oprijeti edinega uspešnega orožja, s katerim si lahko pomagajo do boljših razmer, svoje strokovne organizacije. Če ne bi bilo žalostno, je rekel govornik, bi bilo nad vse interesantno studirati dušo neorganiziranega slovenskega rudarja. Dokler mu človek v živih barvah slikaš njegovo žalostno življenje in to življenje primerjaš z življenjem, ki ga rudar kot človek pravzaprav zasluzi, dokler temu trpinu z lučjo žive besede svetiš iz temnega labirinta njegovega trpljenja tja v svetle sfere srečnejšega življenja, toliko časa mu govoriš iz srca, toliko časa najdejo

tvoje besede morda ravno v srcu neorganiziranega rudarja najživahnejši odmev. Kakor hitro pa prideš in pokažeš temu trpinu tudi sredstva in pota, po katerih si lahko pomaga, kakor hitro mu poveš, da je on in samo on tisti, ki si bo lahko pomagal do srečnejših razmer, v tistem trenutku mine tudi njegova navdušenost. Samopomoč, ki izvira iz združenih sil vseh izkoriščanih, ki jo predstavlja močna in trdna strokovna organizacija, to je edini medikament, ki lahko izleči bedno življenje rudarja. „Rudar, izpreglej, ozri se malo in poglej, kaj se pravzaprav okrog tebe godi, organiziraj se!“, to je tista večna pesem, ki se poje slovenskim rudarjem že leta in leta na vseh shodih in sestankih, v političnih in strokovnih listih, žal samo, da gredo ti opomini ogromni večini slovenskih rudarjev pri enem ušesu noter, pri drugem pa ven. Skoraj bi rekel, da bo prišel lažje velblod skozi šivankino uho kakor pa indiferentni slovenski rudar v strokovno organizacijo. Marsikakega agitatorja se morata v tem boju polotiti resignacija in malodušnost. Ne zategadelj, ker se je morda moral prepričati o brezplodnosti organiziranega boja za izboljšanje razmer, ker je morda prišel do spoznanja, da so zaman vse žrtve, ki jih zahteva ta boj, ne.

Slej ko prej je slehern trezen človek prepričan, da je moč proletarijata tako silna, da se je treba delavstvu te moči samo zavedati, pa bi se ji moral klanjati ves svet. Malodušnost agitatorja ne povzroča morda spoznanje o brezuspešnosti sredstev, ki so nam na razpolago, spoznanje, da si delavstvo ne more več pomagati, pač pa to žalostno in bridko spoznanje, da si ta masa izkoriščanih sužnjev sploh noče pomagati. Nobenega treznega človeka ne more biti, ki bi se upal trditi, da je življenje rudarja, zlasti pa slovenskega rudarja dostojno bitja, ustvarjenega baje po božji podobi, ravno tako ne more biti pod božjim solncem stvora, ki nosi v svojih prsih človeško čuteče srce, ki ne bi bil iz dna svoje duše prepričan, da je življenje rudarja potrebno korenite izpremembe, ako naj to življenje sploh še ostane življenje človeka. Ali kako naj se doseže le najmanjši priboljšek, ako rudar sam po vsej sili hoče, da še nadalje trpi in zmrzuje?

Kako naj bo mogoč le najmanjši uspeh, ako je pa ogromna večina tega delavstva topa in brezbrizna, absolutno gluha za najbolj prepričevalne dokaze in absolutno slepa za svoje lastne koristi? Agitatorju z najtrdnimi živci bi moral vzpričo teh žalostnih izkušenj že davno upasti vsak pogum, ako bi ne znal računati z dejanskimi razmerami, ako predvsem ne bi vedel, da je pri agitatoričnem delu, zlasti med flegmatično maso slovenskega delavstva treba naravnost nadčloveške potrpežljivosti, potrpežljivosti in zopet potrpežljivosti.

Ako najdemo tam v cestnem blatu ležati človeka, potem bomo šli in ga bomo skušali dvigniti iz tega blata. Čim bomo pa uvideli, da je zaman ves naš trud, da se nesrečnež celo sovražno protivi, da bi ga rešili iz blata, kaj bomo potem storili? Pustili ga bomo pri miru in šli bomo mirno svojo pot dalje. In edino umestno bi bilo to, kajti kdor si predvsem sam noče pomagati ali pa celo tuji pomoči nasprotuje, temu se pač pri najboljši volji pomagati ne da. Tudi masa slovenskega rudniškega delavstva se nahaja v blatu materialne in duševne bede. In če sedaj kdorkoli pride in skuša to bedno

rajo združiti, organizirati v boju proti izkoriščanju, pa se mora na vse zadnje prepričati, da so vsa prigovarjanja, da so vsa prizadevanja, spraviti to maso v pravi tir, čisto navaden bob ob steno, kako naj bo potem takemu človeku pri srcu? Ali ga ne bi obšla skušnjava, da bi vrgel puško v koruzo ter glasno zaklical: „Pustimo to ljudstvo pri miru, saj to ljudstvo je samo sebi nevhaležno, to delavstvo pri vsej sili hoče, da še nadalje telesno in duševno strada in zmrzuje“.

Edino kar organizatorja v tem boju še tolaži in bodri, to je zvestoba organiziranih tovarišev, ki trpe ravno tako, ki so pa od začetka pa do danes zvesti člani strokovne organizacije. In to je ravno tembolj žalostno, da morajo te poštene in požrtvovalne duše trpeti z onimi brezbriznimi vred, ki so vsled svoje brezbriznosti ravno najbolj krivi na tem, da so danes razmere slovenskega rudarja še zmiraj take, kakršne so. In zvestoba teh ljudi zahteva, da se indiferentizmu med delavstvom napove brezobziren boj, interesi organiziranih tovarišev, živi interesi vseh delavcev zahtevajo, da pride masa brezbriznežev vendar enkrat do svojega spoznanja. Prejkoslej moramo to maso opozarjati na njeno korist, jo moramo neprestano opominjati na to, da je njena edina rešitev v združitvi. Močna in trdna strokovna organizacija, to bodi slej ko prej naša parola. Pa ne samo interes, naravnost moralna dolžnost veže neorganiziranega rudarja, da se organizira. Kajti karkoli se je kdaj doseglo, se je doseglo s pomočjo organizacij. Ako se torej delavec ne brani souživati na tistih sadovih, ki jih rodi boj njegovih organiziranih sotovarišev, potem se tudi ne sme braniti, da ta boj gmotno podpira. Kdor se pa priboljškov, ki jih kadarkoli dosežejo njegovi organizirani tovariši ne brani, pač pa se brani pridružiti se skupni bojni organizaciji, ali pa organiziranim meče morda celo polena pod noge, da ta zagreši grdo nekolegijalnost, naravnost umazanost do svojih organiziranih tovarišev in tak človek zares ni vreden, da nosi delavsko ime. Torej je tudi vprašanje časti za slehernega delavca, da se pridruži organizirani armadi.

S posebnim povdankom pa moramo naglašati nujno potrebo močne strokovne organizacije v sedanjih časih neznosne druginje. Štatistika nam pravi, da je druginja živil v zadnjih desetih letih narasla za 50 odstotkov, dočim so delavske plače narasle povprečno samo za 20 odstotkov, tako da je danes delavstvo za 30 odstotkov na slabšem nego pred 10 leti. Resnica je torej, da je danes delavstvo četudi v denarju dobiva morda isto ali pa celo boljšo plačo, de facto slabše plačano nego pred desetimi leti in to iz enostavnega razloga, ker je denar v tem desetletju ravno vsled druginje izgubil polovico svoje veljave. Socialno-demokratska stranka je edina, ki se res bori proti druginji, temu izrodu kapitalistične družbe, ki se pa v raznih državah, kakor n. pr. v Avstriji še umetno pospešuje. Ali ta boj ne more imeti zaželjenega uspeha, ako ga z vso močjo ne podpira delavstvo samo s svojimi organizacijami. Ako se vlada oprta na kapitalistične stranke, na vso moč brani, da bi kaj resnega ukrenila proti druginji, potem naj seže delavstvo po samopomoči in kratkoma zahteva boljše plače. Tiste kategorije delavcev, ki so najbolj organizirane, so se tudi že podale na to pot. Avstrijski železničarji zahtevajo izboljšanje svojega gmotnega položaja. Vlada se je prvotno upirala z vsemi mogočimi izgovori. Ali čim so ji železničarji zagrozili z generalnim štrajkom, ako ne izpolni svojih že davno danih obljub, v tistem trenutku je zlezla vlada pod klop. In pred par dnevi smo že čitali v časopisih izjavo vlade, v kateri železničarjem jasno in striktno obljubi, da hoče v najkrajšem času ugoditi njihovim zahtevam. Vlada se je ustrašila generalnega štrajka, ker le predobro pozna silno moč železničarske strokovne organizacije in je vedela, da bi bila v slučaju boja poraženi del ona. Zato je kapitulirala pred organiziranimi železničarji raje, kakor da bi se spustila z njimi v boj. — Naj pa slovenski rudarji poskusijo zahtevati boljše plače in naj eventualno zagrozijo z generalnim štrajkom. Rudniški podjetniki bi se jim v obraz smejali, ker dobro vedo, da so slovenski rudarji neorganizirani, kakor so danes, sploh nesposobni za vsak resnejši boj. — Izdali smo v

ta namen poseben letak, da rudarje opozorimo na važnost sedanje situacije. Ob dvanajsti uri vam kličemo, da se streznete in otresete svoje brezbriznosti ter se pridružite vsi do zadnjega naši strokovni organizaciji. Mi nimamo sredstev, da bi mogli rudarje prisiliti v organizacijo, tudi se ne bi hoteli posluževati teh sredstev, kakor to delajo podjetniške organizacije, ki so pripravljene tudi mučiti slehernega delodajalca, ki se noče ukloniti njihovemu diktatu. Edino sredstvo, s katerim tozadevno razpolagamo, je poštena in odkritosrčna beseda. Mi apeliramo na vest, na čast, na delavsko dostojanstvo slovenskih rudarjev da naj se vendar ob dvanajsti uri zavedo svojih dolžnosti, svojih interesov. Sam sebi in svojim otrokom je sleherni rudar dolžan, da stopi v vrste organiziranega proletarijata, da na ta način ustvari kdaj za svoje otroke boljše življenje, kakor ga živi sedaj on. Rudarji! Stopite vsi do zadnjega k strokovni organizaciji. Na ta način boste najboljše odgovorili na vprašanje: „Kako si bomo slovenski rudarji izboljšali svoj gmotni položaj?“

Tudi sodrug Čobal je brezobzirno bičal indiferentizem rudarjev, ki je njihov najnevarnejši sovražnik. Od dne do dne naraščajo cene našim življenjskim potrebščinam. Karteli so danes gospodarji trga in brezobzirno diktirajo cene blagu. Ali tudi delavec ima nekoliko blaga, ki ga prodaja, in to blago je njegova delovna moč. In ako podjetniki danes podražujejo vse, potem naj tudi delavec svojo delovno moč dražje proda. To pa mu bo mogoče samo s pomočjo močne strokovne organizacije. Ko je sodrug Čobal izpregovoril še par besed za našo združeno organizacijo, je predsednik sodrug Repovš zaključil shod. — Na vas, zaupniki je sedaj, da bo shod rodil tudi primeren sad. Vsak zaupnik, vsak organiziran rudar naj smatra za svojo dolžnost, da pridobi vsaj enega novega člana. Samo, če se bo v tem smislu zistematično delalo, bo upati kakih uspehov.

Rudarske plače v letu 1909.

Rudniki za rjavi premog.

Poročali smo že v produkcijskih razmerah v avstrijskih rudnikih rjavega premoga l. 1909. V naslednjemu prinašamo še pregled o plačilnih razmerah. Opomniti pa hočemo že naprej, da so se zopet umaknila zvišanja, ki so se dala leta 1908 v nekaterih revirjih. To je zopet nov dokaz, da morajo rudarji vsako krizo plačati s slabimi plačami. (Glej tabelo spodaj.)

Da se je izkopal mnogo manje rjavega premoga, se kaže tudi v izvozu premoga. Leta 1909 se je izvozilo v vsej Avstriji za 3 392.687 metrskih stotov manj, kakor prejšnje leto. Samo na Češkem se je izvozilo za 2 956.192 metrskih stotov manj v inozemstvo. Leta 1909 se je izvozilo iz vse Avstrije za 54 640 metrskih stotov rjavega premoga manje, kakor v prejšnjem letu, pri čemer je izvoz iz Češke sploh popolnoma odpadel.

Na Češkem, kjer so se rudarske plače precej poslabšale, znaša ustvarjena vrednost povprečno za 45 kron na leto manje, kakor v prejšnjem letu na delavca. Vendar pa se je premog na Češkem podražil za 0.05 vinarjev pri meterskem stotu. Na Gorenjem Avstrijskem, kjer so se kategoriji „drugi odrasli jamski delavci“ in mladinskim delavcem plače nekoliko zvišale, zato se pa vsem drugim kategorijam močno poslabšale, pride na delavca za 133 K več ustvarjene vrednosti, kakor v prejšnjem letu; cena premoga pa je narasla za 9.97 vinarjev pri meterskem stotu. Na Štajerskem je znašala vrednost izkopanega premoga pri enem delavcu za 54 K več, kakor v prejšnjem letu; cena premogu je narasla za 4.19 vinarjev. In vendar so se skoro vsem kategorijam plače občutno poslabšale; samo kategorija drugih odraslih jamskih delavcev v okrožju Gradec je zasluzila na leto povprečno 3 krone 27 vinarjev. V okraju Ljubno (Leoben) pa je ista kategorija zasluzila na leto povprečno za 56 kron 68 vinarjev

Okrožni rudarski urad ali dežela	Število zaposlenih delavcev	Koliko šihotov pride na delavca	Koliko se je odtrgalo enemu delavcu od plače	Povprečni letni čisti zaslužek delavca v letu 1909	Več, oz. manj v primeri s prejšnjim letom	Povprečni čisti šihotni zaslužek za delavca v letu 1909	Razlika z ozirom na prejšnje leto 1908
				kron	kron	kron	kron
Kopači in vozniki.							
Toplice-Mostec-Komotau	13795	273	62.99	1329.87	- 31.78	4.87	- 0.07
Falkenau-Elbogen	3755	277	53.37	1185.97	- 10.44	4.28	+ 0.01
Drugi rjavi rudniki na Češkem, Moravskem, Šleskem	618	256	47.02	741.64	- 18.82	2.89	+ 0.02
Gorenja Avstrija	897	272	66.45	1056.70	- 44.86	3.89	- 0.05
Okrožni rudarski urad Ljubno	3282	300	86.05	1117.69	- 86.01	3.72	- 0.15
Okrožni rudarski urad Gradec	2801	273	70.43	935.48	- 37.13	3.42	- 0.05
Okrožni rudarski urad Celje-Ljubljana	4107	292	70.45	923.14	- 19.42	3.16	- 0.02
Druge alpske dežele	810	279	70.31	968.72	+ 47.48	3.47	+ 0.26
Istra-Dalmacija	1249	283	69.06	766.03	+ 30.93	2.71	+ 0.13
Galicija	163	241	65.60	556.55	- 42.31	2.32	- 0.58
Drugi odrasli jamski delavci.							
Toplice-Mostec-Komotau	5624	291	41.43	1017.92	- 30.38	3.50	- 0.01
Falkenau-Elbogen	971	291	42.46	936.44	- 9.22	3.22	- 0.01
Drugi rjavi rudniki na Češkem, Moravskem, Šleskem	24	317	46.46	729.04	+ 17.00	2.30	+ 0.04
Gorenja Avstrija	94	270	66.87	950.89	+ 28.41	3.53	+ 0.14
Okrožni rudarski urad Ljubno	141	308	47.60	1127.98	- 56.68	3.66	- 0.02
Okrožni rudarski urad Gradec	93	306	51.37	784.02	+ 3.27	2.56	- 0.02
Okrožni rudarski urad Celje-Ljubljana	184	311	74.40	958.86	+ 35.87	3.09	+ 0.17
Druge alpske dežele	52	300	45.64	889.25	+ 50.40	2.87	+ 0.13
Istra-Dalmacija	17	298	51.79	664.86	+ 48.86	2.23	+ 0.13
Galicija	12	257	39.51	380.89	+ 23.35	1.48	- 1.08
Odrasli zunanji delavci.							
Toplice-Mostec-Komotau	8085	304	45.13	1126.33	+ 6.37	3.70	+ 0.05
Falkenau-Elbogen	2013	296	45.35	954.34	- 34.29	3.23	- 0.09
Ostali rjavi rudniki na Češkem, Moravskem, Šleskem	156	293	36.71	687.65	+ 8.82	2.35	+ 0.07
Gorenja Avstrija	418	287	53.63	761.55	- 16.93	2.66	+ 0.01
Okrožni rudarski urad Ljubno	1158	328	44.96	1134.17	- 45.01	3.46	- 0.09
Okrožni rudarski urad Gradec	836	283	43.96	805.26	- 9.52	2.84	+ 0.01
Okrožni rudarski urad Celje-Ljubljana	1579	302	52.30	805.30	+ 17.77	2.67	+ 0.10
Druge alpske dežele	265	290	44.30	873.45	+ 49.32	3.02	+ 0.14
Istra-Dalmacija	426	331	46.08	792.70	+ 66.00	2.40	+ 0.11
Galicija	70	271	18.09	454.29	- 48.48	1.68	- 0.35
Mladinski delavci.							
Toplice-Mostec-Komotau	328	280	21.59	529.33	- 27.21	1.89	- 0.06
Falkenau-Elbogen	226	283	22.75	554.38	- 28.47	1.96	- 0.04
Ostali rjavi rudniki na Češkem, Moravskem, Šleskem	18	274	15.63	358.22	- 21.86	1.27	- 0.05
Gorenja Avstrija	96	292	27.76	487.61	+ 17.53	1.67	+ 3.35
Okrožni rudarski urad Ljubno	161	287	25.60	411.44	- 35.86	1.43	- 0.09
Okrožni rudarski urad Gradec	76	280	26.96	532.28	- 26.55	1.90	- 0.02
Okrožni rudarski urad Celje-Ljubljana	223	289	39.38	430.76	- 18.66	1.49	- 0.06
Druge alpske dežele	23	281	15.54	472.61	- 26.94	1.68	- 0.11
Istra-Dalmacija	99	216	31.82	417.75	- 67.01	1.93	- 0.07
Galicija	1	268	33. —	347. —	—	1.29	—
Delavke.							
Toplice-Mostec-Komotau	1058	273	27.35	485.77	- 2.27	1.78	—
Falkenau-Elbogen	197	287	17.52	474.36	+ 5.44	1.65	+ 0.01
Ostali rjavi rudniki na Češkem, Moravskem, Šleskem	7	256	18.48	336.13	- 33.95	1.31	- 0.01
Gorenja Avstrija	113	269	26.72	411.85	- 36.96	1.53	+ 0.02
Okrožni rudarski urad Ljubno	344	292	16.55	417.48	- 5.57	1.43	+ 0.01
Okrožni rudarski urad Gradec	247	276	18.30	379.57	- 15.46	1.38	- 0.03
Okrožni rudarski urad Celje-Ljubljana	531	280	25.15	430.32	+ 11.43	1.51	+ 0.03
Druge alpske dežele	71	263	13.63	398.07	+ 15.83	1.54	+ 0.10
Galicija	—	—	—	—	—	—	—

manje na delavca kakor v prejšnjem letu. Na Koroškem je znašala nadvrednost pri enem delavcu na leto povprečno v primeri s prejšnjim letom 41 kron, na Tirolskem 185 kron, na Vorarlberškem 27 kron, na Kranjskem 137 kron, v Dalmaciji 212 kron. Cene premogu so se povečale pri meterskem stotu na Kranjskem za 3 krome 11 vinarjev, na Koroškem za 1 krono 85 vinarjev, na Tirolskem za 3 krome 47 vinarjev, v Dalmaciji na 19 vinarjev, v Galiciji za 24 kron 87 vinarjev.

Avstrijska premogokopna industrija in delavci.

Več razlogov je, ki nas silijo, da izpregovorimo par besed o avstrijski premogokopni produkciji in kupčiji. Prvič je premog najvažnejša snov slahrne industrije, drugič igra premog važno vlogo pri nasprotovanju podjetnikov večjim delavskim plačam; tretjič so nam premogovniški kapitalisti jasen zgled, kako se uganja od podjetniške strani socialna in gospodarska politika; in četrtič se pokaže tu avstrijska vlada v vsej odvisnosti od kapitala. Medtem ko se v Nemčiji trudijo, da bi se na vsak način preprečil uvoz avstrijskega premoga z visokimi železniškimi tarifi, se v Avstriji drže roke mirno križem. V Nemčiji se hoče omogočiti z neverjetno nizkimi tarifi uspešna konkurenca gorenje-šlezkemu premogu s češkim. Na ta način hočejo pomagati tudi bavarske železnice domačemu premogu do zmage nad češkim. Pot iz Gorenje Šlezije na Bavarsko je petkrat tako velika kakor iz Češke, zato je naravno tudi češki premog doslej mnogo cenejši kakor šlezki, ker šlezke podjetnike mnogo stane vožnja. Koliko cenejši je češki premog, se najjasneje razvidi iz statistike konsuma. Samo v tistem delu Bavarske, ki leži severno od Donave, se je porabilo 43 do 46 odstotkov češkega premoga od vse porabe, v južnem delu pa 23 do 25 odstotkov, če prav je pot do tje še enkrat tako dolga. Bavarski industrijci gotovo znajo računati in ne kupijo brez razloga češkega premo a. Kupovali pa bi ga še bolj, ako bi si češki rudniški posestniki in kupčevalci sami ne pokvarili kupčije s svojo kratkovidno gospodarsko politiko, pri čemer jim pomagajo še avstrijske železniške uprave; za svoje napake pa hočejo delati odgovorne rudarje.

Toda ne samo rudarji, ampak tudi ostali delavci trpe škodo, ker hočejo podjetniki na njih hrblih izvojevati konkurenčni boj z mogočno porensko rudniško zgodo. In avstrijski podjetniki z zvezo industrijcev modro molče in gledajo brez protesta umazane namene čeških kakor tudi moravsko-šleskih premogokopnih milionarjev, pri tem pa še govore, da podražujejo produkcijo — nezadovoljni delavci (glej: Gautschev govor v mesni debati), ker štejejo delavske plače k produkcijskim stroškom. Zategadelj je zelo primerno, ako si ogledamo поблиže produkcijo in kupčijo premoga; pokazati hočemo tudi, kak vpliv ima premogovniška industrija na socialno politiko podjetnikov.

Kljub vsem poskusom, da bi se kurilo s surovim oljem, in kljub silnemu razširjanju električne sile ima premog še vedno svojo staro veljavo za industrijo. Da, uporaba premoga celo še narašča od dne do dne in ima čemdalje večji pomen, tako da se prorokuje samo tistim državam industrijska bodočnost, ki imajo velike premogovnike. Kako je s to stvarjo v Avstriji, hočemo pokazati v naslednjih vrsticah.

Predvsem hočemo navesti nekaj podatkov statistike osrednjega društva rudniških posestnikov Avstrije, kateremu je pripadalo v minulem letu 128 obratov s 128.000 delavci, katerim se je izplačalo 134 88 milijonov kron. Največja plačilna vsota je v kamenitem rudniku v Witkowitzah z 96 milijoni kron za 8479 delavcev, potem sledi severna železnica 3849 milijoni kron za 8352 delavcev. Alpska montanska družba ima v Leoben-skem revirju 6858 delavcev s 785 milijoni kron v okrožju Moravska-Ostrava 867 delavcev z 092 milijoni kron, v okrožju Gradec 424 delavcev z 042 milijoni kron in v celovškem okrožju 300 delavcev z 03 milijoni kron. Družba v Mostecu ima v Mostecu in v Toplicah 7400 delavcev z 88 milijonov kron, rudniška in topilniška družba brez „Marija Ane“ 4787 delavcev s 489 milijoni,

k temu pride „Marija Ana“ z 2647 delavci in 323 milijoni kron plače; zahodno češko rudniško društvo v Miesu in Kutni gori 5700 delavcev s 58 milijoni kron plače; trboveljska premogokopna družba v Celju in Ljubljani 5500 delavcev s 56 milijoni kron. Nadalje ima grof Larisch v revirju Moravska-Ostrava 5160 delavcev s 51 milijoni kron, kameniti rudnik Orlan-Lazy 3099 delavcev s 49 milijoni kron; rudniki Bruch v Mostecu in Toplicah 4800 delavcev s 58 milijoni kron; grof Wilzcek v Moravski Ostravi 3615 delavcev s 403 milijoni; državna železniška družba Brandeislu in Kladnu 3400 delavcem s 34 milijoni kron; družba v Rožicah 2450 delavcev z 2 milijoni kron; končno Wolfsegg-Traunthal 1734 delavcev z 135 milijoni kron plače. Poleg teh velikih obratov pa je še mnogo manjših, iz česar se da sklepati, da koncentracija obratov še ni zelo napredovala v Avstriji.

V letih 1884 do 1909 se je zvišalo uvažanje kamenitega premoga za 335 premoga, medtem ko se je zvišalo izvažanje rjavega premoga samo za 135 odstotkov. Kupčijska vrednost uvažanja premoga je znašala v letu 1909 1874 milijonov kron proti 247 milijonov kron v letu 1884. Kupčijska vrednost izvoženega rjavega premoga pa 1057 milijonov kron proti 369 milijonov kron.

(Dalje).

Končana stavka in blamaža slovenskih klerikalcev.

Pred dvema tedni je v Gradcu končala stavka mizarjev, ki je trajala 14 tednov. Boj je bil hud tembolj, ker se v tem boju ni šlo za kake nove materialne zahteve mizarških pomočnikov, temveč je imel boj načelen značaj. Zveza mizarških mojstrov, ki je lansko leto bila z zvezo avstrijskih lesnih delavcev, oziroma z njeno graško podružnico lansko leto sklenila delovno pogodbo je po preteku enotedenske stavke namenoma vzkratila podpis pogodbe. Več mizarških mojstrov se ni ravnalo po pogodbi. Pritožbe od strani strokovne organizacije proti tistim mizarškim mojstrom, ki so kršili to pogodbo, je zveza mizarških mojstrov metala kratkomalo v koš, ker ji je krščansko socialna organizacija lesnih delavcev bila obljubila in zagotovila, da v slučaju stavke padejo takozvani krščanski delavci svojim, v prosti organizaciji organiziranim tovarišem v hrbet.

Načelnik krščansko-socialne stavkokazne organizacije pa je skušal z lažnjivimi inserati po meščanskih listih prenapolniti delovni trg. Da bi ta cilj dosegel, se je poslužil laži, da se plačuje mizarškim pomočnikom v Gradcu po 64 vinarjev na uro, dasi se ni nikoli toliko plačalo in se tudi sedaj ne plača. In to izdajalsko početje na korist nemško-nacionalnih graških mojstrov je z vsemi močmi podpirala tudi klerikalna „Jugoslovanska strokovna zveza“, ki je menda sploh samo v ta namen ustanovljena, da podpira različne lumparije.

To početje krščanskih junakov, ki je imelo po priznanju nekaterih mizarških mojstrov samo ta namen, da razbije organizacijo lesnih delavcev, je po pravici razburilo in razdražilo v prosti organizaciji organizirane delavce. Povrhu pa so nekateri krščansko-socialni pomočniki organizirane delavce še pri vsaki priliki izzivali in provocirali. Zlasti se je to dogajalo v delavnici nekega Blahovskega. To izzivanje je povzročilo, da je 35 mizarških pomočnikov pri imenovanem mojstru zahtevalo knjižice. Sedaj se je zdel zvezi mizarških mojstrov čas ugoden, da odkrito nastopi proti organizaciji lesnih delavcev. Vsi pri Blahovskemu pravilno izstopivši pomočniki so bili v nekem strogo zaupnem pisanju postavljeni na črno listo, da bi nikjer ne mogli dobiti dela. Hoteli so jih izstradati, da bi se morali izpokorjeni zopet vrniti na delo k Blahovskemu. To je organizaciji pomočnikov naravno naložilo dolžnost, da se je zavzela za izprte delavce. Proglasila se je solidarnostna stavka, da bi se zveza mizarških delodajalcev prisilila, da bi opustila črno listo. Zveza je hotela sedaj delavsko organizacijo na vsak način razbiti. Krščansko socialni delavci so ji priskočili verno na pomoč, da bi z združenimi silami premagali stavkujoče delavce. In da pri takih lopovščinah

slovenski klerikalci ne smejo manjkati, to se seveda po sebi razume. Katoliški „Slovenec“ se ni sramoval — pa čut sramote je tem katoliškim lumpom menda itak neznan — delati za vse prej nego za krščanske graške mizarške mojstre kar javno reklamo. Priobčil je par člankov, v katerih je slovenske mizarške delavce kar odkrito vabil v Gradec, da bi tamkaj opravljali sramotni posel izdajalskih stavkokazov. In to gadno lopovščino nizivajo ti degenerirani faloti potem še „pošteno krščansko stvar!“ . . . Večjih farizejev in oskrunjevalcev vzvišenih Kristusovih naukov res ni pod božjim solncem od naših klerikalcev. Vsekakor se taka „poštena krščanska stvar“ tem ljudem ne rentira baš slabo. Opravičeno je človek lahko radoveden, koliko so pomaziljeni in nepomaziljeni katoliški gospodje to pot zaslužili za svojo umazano roboto . . . No, pa vse to gadno početje nemških krščanskih socialcev in slovenskih klerikalcev ni pomagalo nič. Boj graških mizarških pomočnikov je bil sicer nad vse hud, trajal je celih 14 tednov. Ali zato je sedaj končan z lepo zmago. Po posredovanju namestnika grofa Clarya in nekaterih drugih faktorjev sta se zveza mizarških mojstrov in organizacija lesnih delavcev pobotali. In ker si sedaj „Slovenec“ v svoji onemogli jezi ne more drugače pomagati, nego da direktno zakrivlja dejstva, bodi konstatirano, da so zahteve v prosti organizaciji organiziranih graških mizarških pomočnikov prišle do popolne veljave. To je resnica, ki je vsekakor klerikalnim zaplotnikom skrajno neljuba. „Slovenec“ škodoželjno pripominja, da je stal ta boj organizacijo lesnih delavcev 80.000 kron. Ako je to res, potem to le dokazuje, da se naše organizacije zavedajo svojega namena in da se ne strašijo nikakršnih žrtev, če se gre braniti korist in čast organiziranih delavcev. In tako „Slovenec“ našim organizacijam izreka nehote le priznanje. Seveda ga to nikakor ne bo motilo, da bo pri prvi priliki zopet trdil, da pobašejo organizacijske prispevke samo delavski voditelji. Kajti tudi v obrekovanju bomo pri teh katoliških glumcih zaman iskali doslednosti.

Ta slučaj smo nalašč obširneje popisali, ker so se v to stavko ravno naši klerikalci s tako silo zaganjali. Naj spoznajo delavci do dna te podle duše, ki se liki počestnim vlačugam mečejo za tistim, ki jih baš boljše plača. Tudi samega hudiča bi ti krščanski licemerci prosljavljali če bi jim peklenski poglavar lahko postregel s kakšnim časnikarskim fondom . . . V interesu dobre stvari je, da ne opustimo nobene prilike, da te hinavce pred delavci brezobzirno razkinkamo. Na drugi strani pa naj bosta boj in zmaga naših graških sodrugov slovenskim rudarjem za zgled kaj pramora močna in trdna strokovna organizacija, zlasti pa polna bojna blagajna. Vse zavratne intrige niso nič pomagale, zmagali so, ker močna strokovna organizacija mora zmagati. Rudarji! Vzemimo si ta zgled k srcu in stopimo tudi mi do zadnjega v našo organizacijo!

Dopisi.

d Gibanje rudarjev v Idriji. Kakor povsod, tako so tudi pri nas nastali resni časi za življenski obstoj delavstva. Vsi najpotrebnejši življenski predmeti, ki jih delovni človek najbolj potrebuje so se za 50 odstotkov in še več podražili. Delavčeve plače pa so od leta 1907. ostale iste, ali po so še slabše. Zaradi tega sta se delavstvo c. kr. eraričnega rudnika v Idriji in mestni zastop pod vodstvom sedanjega župana sodruga S'rausa vzela v draginjskem vprašanju skupaj, da skušata pridobiti idrijskemu delavstvu vsaj za prvo silo nekaj draginjskih doklad. Resolucijo, ki jo je delavstvo enoglasno sprejelo na shodu dne 17. septembra t. l. je odobril na predlog župana v svoji seji 20. septembra tudi mestni zastop, izvolil tozadevno deputacijo, ki je takoj svoje korake storila pri c. kr. rudniškem predstojniku g. Billeku, ki je obljubil, da bo prošnjo podpiral. Deputacija mu je predložila tudi cenik najpotrebnejših živil, ki naj bo merilo za boljšanju plač. Resolucija se glasi: Javni ljudski shod vršič se dne 17. septembra v pivarni pri „Črnem orlu“ prosi slavno c. kr. rudniško direkcijo z ozirom na neprestano naraščujoče cene moke, sladkorja, kave, fižola, krompirja in sploh vseh živil, ki jih delavski človek najnujnejše potrebuje, podeli delavstvu c. kr. eraričnega rudnika v Idriji za čas take draginje kot je sedaj, stalno draginjsko doklado, in sicer za oženjene delavce pri rudniku po 20 K za samske po 12 K. Ta draginjska doklada naj se začne pri c. kr. rudniški blagajni

izplačevati že meseca oktobra 1911. Zbrano delavstvo prosi kolikor možno hitre rešitve.

Po shodu 17. septembra se je vršil tudi obhod po mestu, ki pa je bil prepovedan. Državno pravdnštvo zasleduje tri osebe, ki so se udeležile obhoda, med njimi tudi sodr. Antona Kristana, ki je bil poročevalec tega shoda. Ljudi se lahko zasleduje, draginja pa s tem ne zgine in delavstvo tudi ne bo mirovalo.

d **Trbovlje.** Trboveljski premogokopni družbi primanjkuje za naš rudnik delavcev, kar ni prav nič čudnega. Kajti razmere pri našem rudniku so res take, da si pač noben delavec ne šteje v posebno srečo, ako dela v tej zanemarjeni jami. Gospodje so ošabni, da sega njih prevzetnost do neba, delavce priganjajo kakor sužnje. Plače pa so tako neznatne, da delavec ob sedanjih draginjah res ne more ničesar drugega kakor stradati. Ali premog tudi ne more kar sam iz podzemlja, dasi bi bilo to gospodom nadvse povoljni. Ker pa je treba za premog delavcev, delavci pa se iz popolnoma umljivih razlogov ogibljejo trboveljskega rudnika, zato hoče zvabiti trboveljska premogokopna družba na lokav način delavce v svoj razdrapani rudnik. Razposlala je namreč agente, ki romajo po savinjski in dravski dolini, okoli Maribora in Ptujja pa pripovedujejo ljudem, kak raj in kaka obljubljen dežela medu in mleka je trboveljski rudnik. Po sedem do osem kron bodele služili na dan, tako oznanjajo agenti trboveljske premogokopne družbe. Opozarjamo, da so vse govorice o dobrih razmerah v trboveljskem rudniku čisto navadna laž. Plače so zanikarne, da ni možno z njimi živeti. Jame so v ognju in v blatu, nesreče so na dnevnem redu. Vsakdo naj si dobro premisli, preden bo verjel agentovim besedam, da se ne bo prepozno kesal!

d **Pesje pri Velenju.** Pri nas se rudarji v zadnjem času nekaj gibljejo. Organizacija napreduje in ljudje se zanimajo za stvari, ki se godijo po svetu. V nedeljo smo imeli tudi dobro obiskanih shod proti draginji, na katerem je govoril sodrug K o c m u r. Mnogim so se odprle oči in so obljubili, da se bodo organizirali. Seveda morajo ostati tudi možbeseda, ker sami shodi nič ne pomagajo. Znamenje, da napredujemo je tudi, da smo si ustanovili lastno godbo, katero prav požitvalno vežbata sodruga M l a d i n in B e r l o ž n i k. Instrumente so si nabavili sodrugi na svoje stroške, kar je vsega priznanja vredno. Prihodnji prvi majnik upamo že javno nastopiti. „Zarja“ nam močno ugaja, včasih štejemo kar minuto, kdaj jo dobimo. Če bo šlo tako naprej, bomo imeli pri nas kmalu lepo število naročnikov. Mi bomo storili vse, da se list kolikor mogoče razširi. Sodruga pa prosimo, naj pridno v list pišejo, da bodo tudi drugod vedeli, kako se godi pri nas in da ga bodo tukajšnji naročniki še z večjim veseljem brali.

d **Leše.** Društveni lokal se nahaja odslej v gostilni gosp. Luka Siritza.

d **Fohnsdorf.** (O alpski montanski družbi.) Kako ravna alpska montanska družba s svojimi delavci, hočemo povedati v naslednjih vrsticah. Nekaj mesecev sem se v jami nedeljsko delo ne plačuje več s poldrugim gosposkim šihom, ampak z akordom. Uradniki delajo to seveda iz same čiste ljubezni in skrbi do delavstva, tako so namreč sami dejali, ko so proti temu delegati in posamezni delavci protestirali. Poleg tega so se vsi uradniki zavezali s častno besedo, da bode na plačilnem listku natančno označen nedeljski ših obenem z zaslužkom. Delavci že takoj od začetka niso nič kaj zaupali tem obetom in zdaj se je izkazalo, da so imeli popolnoma prav. Vsa preuredba delavcem prav nič ne koristi, pač pa škoduje in uradniki niso držali obljube; kajti na plačilnih listkih ni nikake podrobne označbe, ki bi delavcem dala na znanje, koliko so zaslužili na nedeljskem oziroma na izvenedeljskem ših, ali se je računila polovica gosposke plače k nedeljskemu šihu ali so se zaračunali drugi nedeljski ših. Kratkotomalo, na nekaterih plačilnih listkih je stal samo zaslužek in drugega nič, razen odbitkov, pri drugih zopet število šihov in velikost zaslužka, toda samo v najredkejših slučajih so bili označeni natančnejši podatki na plačilnem listku. Obljube uradnikov so samo prazne pene. Uradniki se drže tega pravila: Obljubiti, a ne izpolniti. Njih akademična čast se na delavce prav nič ne ozira. Ti so sužnji in nimajo druge pravice, kakor da trdo delajo in garajo, da gospodje dobe mnogo premij. Pri sedanjem odplačevanju je prišlo na stotine delavcev k obratnim voddem, da bi reklamirali plače in dobili razjasnitve o zaslužku. Toda v največ slučajih niso vedeli dati uradniki nobene razjasnitve o podrobnem zaslužku. Pred nami leži plačilni listek, ki je na hrbtni strani od obratnega vodje potrjen in ima kljub temu napako v računu. Obratni vodja Sembol ni vedel delavcu, ki se je pritožil, nič drugega povedati, kakor da je stvar

vseeno v redu. S tem je delavec opravil. Še nesramneje pa je, da uradnik okence kratkotomalo zapre in niti ne posluša delavca, ki se je prišel pritožiti. Ko je minuli mesec v rovu Wodzicky izbruhnil ogenj in so morali nekateri oddelki delati v strahoviti vročini, tedaj se je hotel izkazati obratni vodja Sembol za usmiljenega človeka pa je obljubil delavcem po 6 K za ših. Toda kako so bili delavci osupnjeni, ko so plačilni dan dobili v roke denar in plačilni listek in ni bilo prav nič govora o obljubljenih šestih kronah. Obratni vodja se je delavcem čisto navadno zlagal. In potem se gospoda še čudi, ako boljši delavci zapuščajo Fohnsdorf in grede drugam iskat dela. Saj si v resnici ne moremo misliti hujših nesramnosti kakor se uganjajo v Fohnsdorfu. Neki delavec, ki je šele tekom septembra stopil v delo pri Alpini v Fohnsdorfu je dobil nekega lepega dne plačilni listek na svoje ime in na plačilnem listku je stalo, da ima še 21 vinarjev ostanka za mesec avgust. Kako je to možno vedo samo bogovi in pa uradniki Alpine. Delavec, ki še niti ni vpisan v knjigah in katastrih je naenkrat ubogi Alpini dolžan 21 vinarjev. Tako se torej postopa pri našem rudniku z delavci: nasilno, brezobzirno in naravnost žaljivo!

Zapisnik

zborovanja rudarske zadruga II. skup. dne 2. kilmavca 1911. ob 11 uri dopoldne v dvorani Narodnega doma v Konjicah.

Navzoči

63 odposlancev rudarske zadruga II. sk. Načelnik konstatira, da je zborovanje sklepčno, imenuje kot tolmača Ivan Tokana in odposlanca Martina Repovža zapisnikarjem.

Dnevni red:

1. Poročilo od seje velikega odbora 10. rožnika 1911.

2. Slučajnosti

ad. 1. K prvi točki prečita načelnik §§ službenega reda, pri katerih se ni prišlo do sporazuma od strani I. skup. in sicer § 10, 11, 14, 21, 22, 25, 34. Po daljšem posvetovanju odposlancev se je stavil sledeči predlog.

Današnje zborovanje II. skup. nalaga odbornikom velikega odbora II. sk. z ozirom na službeni red sledeče: vse dosedaj dognane točke, ki so se v skupni seji velikega odbora dognale se jemljejo na znanje, vendar pa odborniki II. skup. ne smejo pripustiti, da bi se brez privoljenja zborovanja II. skup. izpremenila kaka točka predloženega službenega reda od II. skup. Predlog je bil enoglasno sprejet.

ad 2. Odposlanec Maidič Fl. Trbovlje predlaga, da se da enkrat za vselej K 1000 za oskrbovalne stroške šole v Trbovljah, obenem se prosi slavni rudniški urad za dovoljenje, da se vzame denar od premoženja. Predlog je bil enoglasno sprejet.

Današnje zborovanje izreka tudi želje, da bi premoženje II. sk. ne presegalo vsoto K 10 000 in da bi se drugo porabilo v podporo revnih. Sprejeto. — Današnje zborovanje II. skupine opozarja obadva c. kr. rudniška urada Celje in Ljubljana, naj strogo pazijo, da se nebo kršil zakon o prepovedi izvanrednih šihov.

Konferenca izreka željo, da bi se za delo v novih predorih kakor tudi pri popravilu predorov plačal gosposki ših 4 K.

Obenem opozarja današnje zborovanje Trbovelsko premogokopno družbo, katera je že pred nekaj leti dala zagotovilo, da bode uredilo za delavce kopelj. Tudi Zagorje se pridruži k temu da bi se tudi za Kolredež kopel napravila kakor v Kisovcu; splošno pa konferenca zahteva, da se že vsled zdravstvenih ozirov pri vseh rudnikih izvedejo naprave za kopanje. Se enoglasno vzame na znanje. Potem poroča načelnik o izpremenbi § 126 za diete. Ker se nihče več k besedi ne oglasi, zaključí načelnik zborovanje.

Martin Repovš m. p. Franc Peterlin II. m. p.
zapisnikar. Načelnik II. skup.

Listnica uredništva.

Prosimo sodruga v rudarskih krajih, da bi se nas večkrat spomnili s kakim dopisom. Zlasti, če se vrši kak shod ali kaj sličnega, bi bilo umestno, da je naš list pravočasno obveščen. Posebno bi to naglašali glede Trbovelj in Idrije. Uvaževati pa treba, da je „Rudar“ strokoven rudarski list, ki se bavi pred vsem z zadevami, spadajočimi v rudarsko stroko. — Zaeno pa prosimo, da se nam pošljejo dopisi pravočasno to je do vsakega ponedeljka popoldne pred zaključkom uredništva.

Sodrugom v Velenju. Žal že prepozno. Sicer smo pa o tej zadevi pričbili drug dopis. Dopis iz Šoštanja pa ne spada v naš list, temveč v „Zarja“. Zdravi!

Uredništvo.

Čitajte „Rudarja“!

Občno konsumno društvo v Zagorju

prodaja specerijsko in manufakturno blago po najnižjih tržnih cenah, daje koncem vsacega leta še dividende članom, član lahko postane vsak. Vstopnina 2 kroni, delež 40 kron, ki se ga lahko plača po obrokih.

L. Jax & sin
Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „Adler“.

Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

Konsumno društvo rudarjev v Hrastniku

priporoča

svojo bogato zalogo

špecerijskega in manufakturnega blaga, kakor tudi čevlje za otroke in odrasle.

Vse po jako nizki ceni.

Delavci! Dolžnost Vaša je, da podpirate svoje podjetje. Član lahko postane vsak.

Izdelovanje drož.

Edina narodna tvrdka te stroke opremljena z najnovejšimi stroji. Gospode pekarje, molarje in trgovce vabim, da poskusijo drože domačega izdelka. Od štirih kilogramov naprej pošiljam po pošti franko.

Prva ljubljanska izdelovalnica žitnih drož.

Maks Zalokar, Ljubljana.

Občno konsumno društvo v Trbovljah

se priporoča svojim članom

za nakupovanje vseh življenskih potrebščin kakor tudi manufakturnega blaga po najnižjih cenah. ∴

Priporočamo našim
-- gospodinjam --

== iz EDINE Slovenske Tovarne v Ljubljani. ==

Izdajatelj in zalagatelj Ignacij Sitar in Martin Repovš. — Odgovorni urednik M. Čobal v Zagorju. — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.